Hetedik évfolyam — 171-ik szám. — Kolozsvártt, 1877. vasárnap julius 29

A „KELET“ előfizetési dija:
dékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitatér 5. sz.
Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1877. julius 27.

(!) Jókainak volt a régi baloldali-világban egy hires vezérczikke, melyben az alaphangot a „fictio“ szó adta meg s melyben meglehetős cynismussal volt bizonyitgatva, hogy a hatvanhetediki kiegyezés minden ugynevezett, vivmánya tiszta csupa fictio s csak magunkat ámitjuk, midőn el akarjuk magunkkal hitetni, hogy független, felelős nemzeti kormányunk van.

Nem tudjuk menynyire meggyőződése szerint beszélt akkor Jókai s mennyire használta ékes tollát csak is párt-eszköz képen, de azt teljes meggyőződéssel állitjuk, hogy mindaz, a mit a civilisatio, a humanismus bizonyitványaképen szoktunk emlegetni, valóban csak önámitásunk eszköze, a legjobb esetben jó hiszemü és jószándéku fictio, melynek a valóságban épen semmi realitás sem felel meg.

Im Európa milliárdokba kerülő diplomatiája égre forgatott szemekkel siratja majdnem évekig a török tartománybeli keresztyén testvéreket, kiken mindenesetre segiteni kell a barbar pogánysággal szemben — s a nóta vége egy hóditó hadjárat, melynek utait a human Európa egyengeti meg.

Az emberszeretet gyöngéd rokonérzelme fictio.

Im a népek fölszabaditására kiinduló zsarnok otthon keresztyéneket ostoroztat meg, küld Siberiába, veret vasra hitbeli meggyőződésükért; a véleményt nyilvánitását vasjárom alá görnyeszti; az egyéni szabadságot lábbal tiporja; kasztok uralmát tartja fön erőszakkal, egy egész nemzetet kiirt — s itt hirdeti a fölszabadulást.

Az emberies érzés, a nemes lelkület = fictio.

Ime az államrend vaskaru védője összeesküvőkkel, forradalmárokkal, nihilistákkal, törvényes urok ellen pártot ütőkkel szövetkezik; egy békés államot hitetlen perfidiával megrohan, a béke nevével mocskos ajakán vérontásra indul s gúnyt üz szerződésből, adott szóból.

A hűség, becsület, jog = fictio.

Ime egész Európa diplomatiája sürgött-forgott, midőn a föllázadt török tartományok lakóival szemben a törvényes kormány szigorral járt el; szörnyülködő memorandumok készültek, a midőn irregularis török csapatok az orozva támadó fölkelőken vad kegyetlenséggel tölték ki boszujokat s a civilizált (!) államok külön követeket küldenek a conferentiára, hogy ezen szörnytettek meggátlásáról tanácskozzanak, beleártva igy magukat idegen hatalmasság legsajátabb belügyeibe — és most: tűz, vér, embernyúzás, állatias vandalismus mindenütt, a hová a muszka rendes hadsereg lép s a diplomaták Kissingenben, Baden-Baden-ben fürödöznek nagy léleknyugodalommal.

Humanismus = fictio.

Mit eddig csak török tudósitások révén hallánk; a mikre az angol kormány következetes hidegvérrel nyilvanitá parlamentjében ki, hogy nincs róluk „hivatalos“ tudomása: most olvashatjuk husz harcztéri tudósitó aláirásával megerősitve; török-barát, muszka-barát nem tesz semmi különbséget, mindnyájan bizonyitják, hogy falvakként százával van lemészárolva a nő, gyermek, aggastyán, tábornoki (!) rendeletre ezerek megsütve templomokban, kedvteléssel megcsonkitva a menekülők, magukat kegyelemre (!!) megadók — mind csupa regularis seregek által, vagy szeme láttára.

És Európa nézi s meditál a miveltségről, emberiességről, a mi tiszta csupa — fictio . . .

Valóban elképped az ember s szeretne, mint Nebukadnezár, négy lábon mászkáló barommá változni, hogy letörülhesse magáról a szégyenfoltot, a miért embernek neveztetik.

És Anglia miniszterelnöke azt mondja, hogy Nagy-Brittánia érdekei nincsenek még megsértve, azért csöndesen várhat.

És Ausztria-Magyarország még nem látja veszélyeztetve érdekeinek körét s azért nem illenék (!) vele barátságos viszonyban levő szomszédjának circulárisait zavarnia.

Németország, a human-czivilizáczio zászlóvivője, speculál; Francziaország Európa fővárosa, mint Hugó Victor mondja — kendőzi magát.

Görögország lázad, Románia vakarózik, Szerbia tüzet gyújt, Montenegró dögeiből föltámbászkodva rabol, Bulgária gyujtogat és Muszkaország embereket nyúz.

S Európa csöndes.

Hogyne, hiszen maga Európais = fictio. . .

— **Andrássy és Gorcsakoff.** A berlini „Nat. Ztg“ azt iratja magának Bécsből, hogy *Gorcsakoff és Andrássy gróf* között legközelebb igen gyakori sürgönyváltás volt. S miután a diplomatiai érintkezésnek ezen módja fölötte ritka és épen nem tartozik a megszokottak közé, igen fontos tárgyak kellett hogy képezzék a sürgönyváltások anyagát. A tényállás az, hogy *Gorcsakoff* herczeg nagyon gyanakodott *Ausztria-Magyarország* magatartására; gyanuja volt az iránt, hogy *Andrássy gróf Angliával* bizalmas tárgyalásokba bocsátkozott és felvilágositásokat kért ez iránt. *Andrássy* meg is küldötte *Bukurestbe* a kivánt felvilágositásokat, melyekből már most tudja *Gorcsakoff*, hogy „*Andrássy* grófnak soha eszébe sem jutott az angol kormánnyal nyilt avagy bizalmas tárgyalásokba bocsátkozni a mostani helyzet utolsó pházisaiban.“ És igy *Andrássy* grófnak sikerült alaposan eloszlatni *Gorcsakoff* herczeg ebbeli gyanuját.“ — Nekünk pedig „alapos“ okunk van kételkedni a berlini ujság ezen tudósitásának alaposságában.

— **A szultán Brussába költözik.** Az európai harcztér kedvezőtlen eseményei következtében a porta rendeletet adott a *brussai* főkormányzónak, hogy gondoskodjék helyiségekről a török kormány és a szultáni udvar ellátására; mert azon esetben, ha sikerülne az oroszoknak Konstantinápolyba törni, ugy a szultán, mint a török kormány, Brussába fognak költözni.

A háboru.

Németország magatartásában uj fordulat várható, még pedig olyan értelemben, hogy Németországnak a passivitásból való kilépése már nincs messze. Ennek symptomáit vélik észrevenni a berlini diplomatiai körökben — igy távirják Berlinből a „P. Ll.“-nak. De hogy minő irányban akarja Németország eddig nagy ostentatióval hirdetett passivitását elhagyni, kinek javára, vagy kárára, arról hallgat a szentirás.

Ha csakugyan megtörténik, hogy Németország elhagyja eddigi passivitását, ezzel egy uj és hatalmas faktor lép az európai actió-politikába. És akármi nő irányban érvényesitse Németország a passivitásból való kilépését, mihez ugyan még e perczben legalább sok tekintetben kétely fér, határozó és döntő lesz.

A napokban hire járt egy külön orosz-török egyezkedésnek. E tekintetben jelenti most a távíró, hogy *Gorcsakoff* hg megbizta a külföldi követeket, hogy jelentsék ki, miszerint Oroszország elállott a portával való direkt egyezkedés gondolatától és hiven eddigi nyilatkozataihoz, európai jellegünek ismeri el a keleti kérdést. — Minő nagy kegy.

Az oroszok balkáni átkelése.

Konstantinápolyban az oroszok balkáni átkelése fölötte nagy levertséget okozott, — mint ennan irják a „P. C.“-nek. A szultán manifestuma sem volt képes lelket verni a lakosságba. A szultáni manifestum azon passusa, melyben a nép fölhivatik, hogy siessen fölajánlani szolgálatát a haza védelmére, minden eredmény nélkül maradt. Azon pillanattól kezdve egy török sem jelentkezett többé a toborzó irodákban. A hadügyi kormány pedig ugy segitett magán, hogy a még kézénél levő csapatokat rohamos gyorsasággal Drinápolyba küldé, hová azok, mint a távíró jelenté, már meg is érkeztek, számszerint huszonegy ezren.

Az oroszok szörnytettei.

A muszkák által elkövetett szörnytettek, valamint a harcztérről innen onnan érkező rosz hirek igen felbőszitették Konstantinápoly lakosságát. A keresztyének remegnek a mohamedánok boszujától. Beszélnek arról, hogy az angol flotta a Basporusba fogna megérkezni, de Layard és a porta kézött erre nézve még nem vezettek sikerre az alkudozások.

A porta jul. 18-án össze akarta hivni a konstantinápolyi követeket, hogy őket hivatalosan informálja az oroszok vadállati vérengzéseiről és fölkérje őket, hogy illető kormányaik utján hassanak Oroszország mérsékletére. Azonban az utolsó pillanatban ettől elállottak s e helyett a bolgár exarcha a szultán nevében a nagyvezérhez hivatván, ott fölszólittatott, hogy hasson a bolgár papságra, miszerint a bolgárok vegyék oltalmukba (!) a törököket a muszkák által elfoglalt községekben. Az exarcha megigérte, hogy ez irányban minden lehetőt meg fog tenni.

A plevnai csata.

A „N. W. Tagbl.“ egy szumlai távirata ezeket jelenti: A plevnai csatában megvert oroszok Vináig nyomultak vissza; a török lovasságtól üldöztetve Szistovóig futottak. Ozman pasa előcsapatai Bulgaréni-ig nyomultak elő, az ozmai vonalon. A törökök vesztesége 150 halott és 1000 sebesült. Az oroszok vesztesége sokkal nagyobb. Azonkivül az oroszok foglyokat, fegyvereket, hadiszert is vesztettek, továbbá összes kenyérszállitmányukat. — Az oroszok megérkeztek Szilisztria elé, hol legközelebb nagyobb harczok várhatók. Sziatariczában az oroszok a mohamedán polgári lakosságot a mecsetbe zártak s ott valamennyit elevenen elégettek.

Monarchiánk és az angol beavatkozás.

Monarchiánknak az angol beavatkozás iránti magatartásáról ezeket irják az „Allg. Ztg.“-nak Bécsből: Ausztria el van határozva, hogy ily interventiót minden kifogás nélkül megenged történni. Ha Oroszországnak anyagi biztositékok kellettek, hogy a keleti kérdés érdekeinek megfelelőleg oldassék meg, itt azon véleményben vannak, hogy Anglia sem mulaszthatja el, hogy ily biztositékokat vegyen magának, kikerülendő, hogy ama megoldás a törökök érdekeivel az angolokét is ne veszélyeztesse. Hogy Ausztria szintén igényli magának azt a jogot, hogy adott pillanatban részéről is hasonló garantiák után nézzen, magától értetődik.

Táviratok.

Bukarest, jul. 26. A román hadsereg ma lépi át a Dunát s megszállja Nikopolit. Az éhség az orosz és román hadseregnél nagy.

Szt.-Pétervár, jul 25 (Hivatalos). Bjela jul. 24. Zimermann tábornok jelenti Brailából: „Nikolai“ gőzös és két gőzcsónak nem messze Silistriától tüzelni kezdett egy kis török táborra s a törököket visszavonulni kényszeritették. Azután egy török monitorral találkozva, azt ődözni kezdték, mi által a monitor fedélzetén tüz ütött ki. A tüzelés megszüntetésére kényszeritett monitor a legénységet partra kezdte szállitani. E közben Silistriából egy további gőzös és egy monitor jött. A parton levő tábori üteg előtt elhaladt, mire az oroszok a törökök lövéseire válaszolva visszavonultak. Egy török monitor igen jelentékenyen megsérült, s több halottat és sebesültet vesztett. Az orosz hajók csak keveset szenvedtek, s nem voltak veszteségeik. — 23-án Ruscsukig öt török gőzös és monitor ment a vizen lefelé. A Slobozia melletti orosz ütegek lövéseikkel 3 gőzöst felgyujtottak, egy negyedik pedig elmerült.

Szt.-Pétervár, julius 25. Alexandropolból jul. 25-ről jelentik: Alchasow tábornok serege 22-én megszállotta középhadával a törökök erőditett hadállását Mirkulki falunál; az ellenség vesztesége 48 halott; sok fegyvert és lőszert is visszahagytak a törökök. Az orosz veszteség két tiszt és két katona. A Mirkulki-hadállás elleni támadással egyidejűleg a balszárny Ocsancsirt bombázta, melyet a török hajóraj tüze védett. Muktar pasa csapatai folytatják hadállásaik megerősitését. Kómárow ezredesnek Ardahanon kivül levő orosz csapatosztálya ellen 3000 török jelent meg.

Konstantinápoly, jul. 26. *Reuf* pasa egy távirata *Jeni-Zagraból* jul. 24-éről jelenti, hogy a környéken megjelent kozákok elüzettek. — A dunai tartomány kormányzója távirja e hó 24-éről, hogy a *Pizanánál* állott oroszokat egy *Ruscsukból* kiküldött török osztag visszaverte. — Izmail pasa jelenti e hó 24-éről: Az oroszok Dselgedig melletti hadállásukból (az ázsiai határon) kiüzettek.

London, jul. 26. *John Bright* tegnap beszédet tartott *Bradfordban* a keleti háboruról, melyben roszalt minden olyan kisérletet, mely *Oroszországot a Konstantinápoly* elleni nyomulásban akadályozná.

Bécs, jul. 26. *Belgrádból* távirják a „Pol. Corr.“-nak: A szkupstina elfogadta a költségvetést. A pénzügyminiszter tervet terjesztett elő egy 2 millió aranyra rugó külföldi kölcsönre vonatkozólag. A kölcsön állambiztositék mellett vétetnék föl, fedezete a sumadiai erdők és bányák. A nisi török helyőrség *Szófiába* ment. A török hatósá-

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

COLANI.

Naplójegyzetek egy rendőrbiztos életéből.

— Készüljön el hosszabb utazásra, szól hozzám egy napon főnököm, udvari tanácsos L. akkori rendőrfőnök, ugy az 1850-ik év tavaszán.

— Merrefelé? kérdém.

— Olaszhonba.

— Álarczban?

— Mindenesetre! Egy telivér lombard képében fog megjelenni.

Másnap tehát elmentem magamat nála jelenteni, mint egy telivér lombárd.

— Mit akar ön? Kiált reám.

— Kérésem lenne.

— Gyorsan, gyorsan tehát, nincs veszteget-nivaló időm, — mond türelmetlenül.

— Csak arra kérném, hogy utazásom tervét közölné velem, ha a tanácsos urnak is ugy tetszik.

Egy perczig bámulva szemlélt, aztán közelről megvizsgálva minden oldalról, e szavakban tört ki:

— Menykő egy ficzkó ön, és nevetett. Istenemre mondom, se alakján, se hangján nem ismertem önre.

— Ha ez igy van, akkor remélem, hogy álarczom sikerült.

— Igen, sikerült! Igazán felette meg vagyok elégedve. De szüksége is van önnek erre, mert igen ravasz rókát fog hajtásba venni. Olyan róka ez, mely egy rendőrt még akkor is megérezne, ha Jupiter őtet egy járda-kő alakjába rejtené.

— Csak nem Colani Guiseppiről van szó?

— Kitalálta!

— Ekkor minden fáradságom hiábavaló, szóltam szomoruan, ennek szemeiben mit sem ér álarczom.

— Majd meglátjuk! én bizom ön ügyességében, és főleg szerencséjében. Ha ön nem csipi őt meg, senki se fogja kezét réá tenni soha!

— Bármennyire is megtisztelve érzem magamat dicsérete által, de ez esetben kétkedem, hogy siker koronázza törekvésem.

— Csak semmi csüggedés, kérem! Ha nem lesz szerencséje a vállalatban, im akkor bebizonyul előttem, hogy igazán lehetetlen volt e ravasz rókát kézrekeriteni; ha önnek nem sikerül, másnak még kevésbbé sikerülne. Hogy kötelességét ön teljesitni fogja, erről meg vagyok győződve.

Teljes felhatalmazásokkal, útlevelekkel, utasitásokkal és mindennemü szükséges papirokkal ellátva utnak indultam. Igazoló okmányaim mindennemü szerepre, elkezdve a vándorló mesterlegényen a herczegi fönségig, kiterjedtek.

Podgyászom oly választékkal birt a különböző szerepekhez szükséges öltözetekből, hogy egy vándor-szintársaság irigységét felébresztheté volna. És mégis lehangolt, roszkedvü voltam; szép szakálamat kénytelen voltam majdnem egészen leborotváltatni, mely mütét nekem nagy áldozatokba került. Fiatal nőm, kit csak ezelőtt három héttel vettem el, két óra hosszat keserves könnyeket hullatott a férfi-disz eltünése miatt, és csakis egy előbb kért selyem ruha adományozása száritotta fel könnyeit, és derittette fel felhős házas életünk egét. Ebből lehet látni mennyire érdekemben feküdt Colanit megcsipni, nem csak a megsértett állam magasztossága vagy saját elhivatásom elleni gúny volt az ő elfogatásával megboszulandó, de a fiatal férj azon ő érte vett selyem ruhába vert pénze is. Hirszerint Modenában tartózkodott jelenleg Colani. Ezen városból szándékoznék államellenes működését megkezdeni.

E szerint addig kellene üldözni őt, meddig határainkat átlépi, és akkor megfogni.

Bár mily könnyünek is tetszik e feladat, mégis igen nehéz volt valóságban. Ugy mondják, egy bizonyos Proteus nevü isten, minden alakot tetszés szerint felölthetett; de kétlem, hogy tökéletesebb lett volna az ő átváltozása, mint a Colanié?

Egykoron kitünő és bámult színész volt, s tetszést aratott legtöbb vidéki városainkban; a művészetet falbarugva, politikai összeesküvő lett, mely hivatását még nagyobb sikerrel vitte mint művészetét. A művészet nem türhet apostolai keblében gyülöletet, de a politikai forradalmároknál ezen tulajdonok erényekké válnak, és a forradalom az ily egyéneket, vezetőinek, hőseinek ismeri el.

Colani szeretett volt egy nőt, oly igaz benső érzéssel, mely érzés *utánzása* is neki a szinpadon mindig viharos tapsot aratott, és minden szivet meginditott. De az ő bensőségét árnyékba szoritotta egy fényes egyenruha tündöklése s egy ifju valódi heve elhalványitotta a színész hanyatló fiatalságát és kiföstött arczára varásolt rózsáit az elmult időnek; kedvesét meglepte a katonatiszt karjaiban, és szerencsés vetélytársától ezen felül még egy jó adag ütleget is kapott. Colani nem dőfött tört vetélytársa szivébe, oh nem! ez neki nem lett volna elegendő boszszu, — az egész testületet, az egész államot, kinek szolgált, ezt akarta kiirtani.

Felcsapott összeesküvőnek, és valóban felette veszedelmes összeesküvő lett, miután személyes bosszuállás vezénylette tetteit, és nem osztotta társai elveit azokra nézve, miket a harczban kivivni akart. Mit leginkább bámultak volt Colani színész pályája alatt, az azon sokoldalusság volt átöltözéseiben, ezt igazi utánozhatatlan tökéletességgel és müvészileg eszközölte minden különböző szerepben, és ez most neki igen jó szolgálatot tett. Ő nem csak ruháit, haját, szakállát változtatta el a szerep után, hanem átváltozott egész lényében, szóval esmerhetetlen lett. És éppen ezen művészi sokoldalusság hiusitott meg minden vállalkozást arra nézve, hogy személyét hatalmunkba keritsük, a legügyesebben el rendezett cselünket semmivé tette, és ez csak nevelte az ő hallatlan vakmerőségét.

Ferrara előtt feltünt nekem egy énekló fiucska, ki meztelen lábaival, korom fekete őszerdőhez hasonló fürteivel és szemeivel, melyben a nap fénylő sugarai vetekedtek az éj sötét árnyaival, igazi olasz typust képviselt.

Ily mosdatlan, fésületlen szépségeket, csengő angyali hanggal csak is Olaszhonban találhatni, hol a költészet és zene vérévé vált a népnek, mely rongyokba burkolva, szennyel fedve, és mégis isteni ihlettel elárasztva lép előnkbe.

Felültettem kocsisom mellé a fiucskát és egy ezüst huszast igértem neki, ha dalol nekem egy szép éneket, Énekelt is egymás után, szivre-ható szerelmi dalokat, érzékeny elbeszélő dallamokat, és dühtől villámló szabadság-dalokat.

Utolsó éneke feltünt a valóban indulatos gyülölség kifejezése által, oly költői és szép előadással, hogy az előadás majd nem elfeledtette velem boszszuállást lehető tartalmát az éneknek.

De előttem midőn elhallgatott befejezetlennek tetszett e bosszuálló dal s kérdém tőle:

— A végét nem tudod?

— Nem tudom uram.

— Nincs is szükség reá, mond a vetturin. (kocsis.)

— Ez éneknek még van több versszakasza, szóltam az utóbbihoz.

A vetturin vizsgálódó pillantást vetett reám.

— A legutolsót én sem tudom, mond.

— Ha nem tudod, jó lesz megtanulnod, mondám tréfálva, semmi különöst nem értve e szavaimmal, de annál inkább meglepett, látva e szavak hatását.

— Ó Signore! (uram) nem rajtam mulik, kiált a vetturin lelkesülten. Én is énekelném a többivel, tudom csengenének a gonosz kutyák fülei bele.

Te is egyik vagy költőink közül, uram?

— Talán! feleltem kitérőleg.

A vetturin szemeivel kacsintott s reá vágott ostorával a rokkant gebére, mintha futtatni akarna. Én gondolkozni kezdtem e jelenetről. Az ének szó nélkül jelszava azoknak, kik évek óta küzdenek Olaszhon szabadságáért. Ez alatt Ferrerához közeledtünk.

— Melyik fogadóba akar a signor szállani? kérdé a vetturin.

— Vigyél egy fogadóba, hol jó bort, barátokat találhatni.

— Értem, értem! Meg lesz velem elégedve!

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gok a Nisben maradt mohamedánoknak ajánlják a keresztyén lakosság védelmezését. — Ugyan e lap jelenti *Cettinyéből*: A montenegróiak e hó 24-én megszállották *Niksicsnek Klacina és Most* nevü elővédeit, *Klacinát* a törökök önként kiüriték. Az őrség hadiszereit hátra hagyván, *Niksicsbe* futott. A törökök a *Nadukle* őrházat is kiüritették *Rubezár* közelében. A montenegróiak sánczolatai a *Trebjes* hegyen 500 méterrel előre tolattak.

A strike Amerikában.

Lapunkból már értesült az olvasó ama borzasztó eseményekről, melyek Amerikában a nyugalmat és biztonságot megzavarták, sőt a fékeit szétszaggatott tömeg minden iszonyatosságaival az államrend alapjait is megingatással fenyegetik. A munka fellázadt a tőke ellen: a socialis forradalom minden réme mutatkozni kezd és terjedelme egyre mélyebb, a munkás osztály minden rétegét átható. Sok tanulságot rejt magában e forrongás, mely már első stadiumában is a polgárháboru legveszedelmesebb jelenségeit mutatja. Okuljanak e példából ott tulnan az Oceánon, és mi rajongóink is, kik megszokták az amerikai állapotokat a földi jólét, az emberi méltóság és szabadság minden mételytől ment, legirigylésre méltóbb mintaképének tekinteni.

A már közöltek kiegészitéseiül álljanak itt angol levelezésekből meritett következő adataink:

Pittsburgból, jul. 2-áról jelentik: A város borzasztó éjet töltött. A felbőszült néptömeg tüzelt a Pennsilvánia-vasut kocsiaira, műhelyeire stb. és a mozdony-csarnokra ágyulövéseket irányzott. A militia válaszolt a tűzre, kirohant a csarnokból és a támadók ellen sortüzet küldött. A militia eleinte visszaveretett; csak másodizbeni kirohanásával sikerült neki az Alleghany-folyó mellett fekvő arzenálba vonulni. Ugy mondják, hogy az ütközetben 30 ember megöletett; a sebesültek száma nagy. 70 mozdony, 250 vasuti kocsi és a gép-csarnok elégettetett. Az okozott károkat két millió dollárra becsülik. Az izgatottság mindenütt óriási és felette bajos a tényállást alaposan kipuhatolni. Baltimorében ma csend uralkodik. A kitérőknél alkalmazott munkások és fűtők strikeja lassanként terjeszkedni látszik. Szombaton délután a philadelphiai militiából 1000 ember érkezett Pittsburgba, honnét a helyszinére, a strikeolók eltorlaszolt táborához indulnak.

Útközben kőzápor fogadta őket, mire puskalövésekkel válaszoltak. A strikeolókat féktelen düh fogta el; nagy erősitést nyerve, több fegyverkereskedést feldultak és kipusztitottak, mi által számos fegyvert és háromágyut keritettek hatalmukba. Erre a militia a mozdonycsarnokban keresett menedéket, melyet azután a néptömeg ostrom alá vett. A pittsburgi serif megöletett és Pearson militiabeli tábornok megsebesittetett. A mititia Pensilvánia minden részéből a zavargások szinhelyére siet. A pessilvániai fellázadt tömeg csak részben áll vasúti hivatalnokokból; számos egyéb munkás és proletár hozzájuk csatlakozott.

Baltimoreban Hancock tábornok parancsnoksága alatt egy szakasz szövetségi katona és tengerész öszpontositatik. Az ohioi militia Newarkba megy, hol hasonlókép zavargások törtek ki. Altonában is kitört a srike-lázadás. A tömeg megtámadott és feltartóztatott egy csapatokkal telt vasuti vonatot. Pittsburg sorsa tényleg 3000 főnyi strikeoló banda és társai kezében nyugszik. Több ház felgyujtatott. A személyforgalom a Pensylvánia-vasut összes vonalain fel van függesztve. A strike hétfőn valószinüleg megtámadja az Ohió- és Missisipi-vasutakat is. A baltimorei pályaudvar, melyet a lázadók felgyujtottak, ujabb hirek szerint nem jelentékenyen sérült meg.

New-Yorkból sürgönyzik jul. 21-éről: A strike szakadatlanul tart és megzsibbasztja a forgalmat a Baltimore, az Ohio, a Pennsylvania, és az Erie-vasutakon. Baltimore, Philadelphia, Rochester és Columbasból a vonalak védelmére militia-ezredek indultak el.

Baltimoreban tegnap este egy 5000 főnyi néptömeg kővel és fegyverrel megtámadta a baltimorei militiát, midőn az a laktanyából Camden állomásra indult.

Miután több katona megsebesittetett, a militia parancs nélkül tüzet adott és megölt tiz zavargót, megsebesitett harminczat.

Erre a néptömeg felgyujtotta a vasuti állomást, mely félig elhamvaztatott, lerombolta a távirdahivatalt és felszedte a vasuti sineket. A militia utasitást vett, hogy a városban maradjon a nyugalom helyreállitása végett.

A marylandi kormányzó proclamatiót bocsátott ki, melyben a zavargókat szétosztásra hivja fel.

Mint hirlik, a strike az Atlantic- és a Great-Western-vasutra is kiterjedt és Szt.-Louist is fenyegeti.

Ez utóbbi hir jul. 21-éig nem erősittetett meg. E napon szünetelt a zavargás, de estére több ponton zavargást terveztek.

A köztársaság elnöke, *Hajes* proclamatiót bocsátott ki, melyben a zavargókat eloszéledésre szólitja fel.

Jul. 22-én folytatást nyertek a viharos zavargások. Baltimoreban többen megsebesittettek. 200 zavargó elfogatott.

Még komolyabban hangoznak a „Times" tudósitásai.

Ezek szerint a fő-pályák, minő a Pennsylvania-, Erie-, Baltimore-, és Ohio-vasutak a strikeolók által blokiroztattak. Jul. 22-én a strike a következő államokra terjedt ki.: New-York, Pennsylvania, Ohio, Maryland, Nyugot-Virginia, Indiana és Illinoisra.

A baltimorei lázadást az okozta, hogy két ezred a zavargások megfékezésére Cumberladba készül menni. Esti $^1/_2$7 órakor megkongatták a vészharangokat és csakhamar mintegy 10.000 főnyi néptömeg csődült össze a pályaudvarban a fegyvergyárakban, és az utczákon. A néptömeg megtámadta az elvonuló csapatokat, melyek tüzet adtak és szurony-rohamot intéztek megtámadóik ellen. Ennek folytán a felkelők felgyujtották a pályaudvart és a város helyzete oly komoly fordulatot vett, hogy a kormányzó parancsot adott a csapatoknak, hogy továbbra is a városban maradjanak.

A katonák a pályaudvar romjai fölött őrködnek és különböző városrészekben nyilt utczán táboroznak.

Washingtonban minisztertanács tartatott, melyben elhatározták, hogy az Unio teljes hatalmát alkalmazásba fogják hozni a zavargások elfojtására. Discussio alatt áll azon inditvány is, hogy Pennsylvania, Maryland és Nyugotvirginiában ostromállapot hirdettessék ki és a felkelés megfékezésére 75.000 önkénytest küldjenek.

A gabna- és bőrgyártmányok kivitele tökéletesen megakadt.

Népgyülés a háboru ügyében Budapesten.

A nemzeti lovagló-egyesület csarnokában Csütörtökön tartatott meg az a népgyülés, melyet a fővárosi polgárok Törökország érdekében hivtak egybe. A gyülés 5 órára volt kitüzve, de 4 órakor már óriási néptömeg gyülekezett össze a muzeum körül, a lovagló előtt és a körüllevő utczákban. A lovagló-egyesület óriás csarnoka a szó szoros értelmében tömve volt emberrel; s ezek még csak azok voltak, kik idejében érkezve, a helység megnyitásakor rögtön betolultak; a tömeg egy része künn az utczát töltötte meg. Legkevesebb 8000-re tehető a csarnokban jelen voltak száma s az utczán körülbelől ugyanannyi volt a tömeg. A csarnok karzatait nők foglalták el; a fal egyes kiállóbb pontjain, az alantabb fekvő ablakokban mindenütt ember volt. Az emelvény az elnökség, a bizottság és a hirlapirók számára volt föntartva. Ez utóbbiak közt számos külföldi lap levelezője is jelen volt, a többek közt egy szentpétervári orosz lapé is.

A közönség türelmetlen lelkesedéssel várta Klapka megérkeztét. Midőn a polgárok értekezlete által választott bizottság megérkezett, a közönség éljenezve követelte Klapka megjelenését, ugy hogy az elnök csak hoszszabb szünet után juthatott szóhoz.

Öt órakor érkezett meg a bizottság a gyülés szinhelyére, s *Pulszky Ferencz* elnök az ülést megnyitván, a következőket mondá:

Tisztelt polgártársaim!

Két éve mult, hogy a politika teréről visszavonultam a tudomány és müvészet körébe, azon meggyőződésben, hogy ott hasznosabbat hajthatok végre, mint a meddő vitatkozások által. Ha azonban az emberiség szent ügye forog fönn, ha a haza érdekei vannak szóban: akkor, mint a megvénült csataló a trombitaszóra; ismét helyreállok ottan, hova polgártársaim bizalma állit. (Éljen.)

Azon háboru, mely nehány hónap óta hazánk határainak szomszédságában középkori barbársággal dühöng, annyira érdekli egész nemzetünket, hogy a szerény földmivelőtől, a hatalmas miniszterig mindenki át van hatva azon meggyőződéstől, miszerint Bulgáriában nem csak a törökök, hanem a magyarck sorsa fölött is gördöl a koczka (Éljen!) Csapszékekben és kávéházakban, kaszinókban és bureaukban csak ugy politizálnak, mint a kabinetekben. (Igaz.) Mindenki kivánná tudni mi történik s mi fog történni? de a kormányok a legnagyobb titokba burkolják politikájukat s hiányzik ezen sötétségben a világító torony, mely irányunkat kiszabhatná.

Ily körülmények közt szerencsés véletlennek tartom, hogy Klapka tábornok (Éljen! Éljen!) hazánk ezen nagy illusztratiója épen most Budapesten van, s megigérte, hogy polgártársaink kivánatára közvetlen tapasztalásainak eredményét közölni fogja. Ki ne ismerné Klapka tábornokot? Neve felkölti a régi idők emlékét. Tudjuk, hogy ő nem tanult phrázisokat faragni, mint mi, de emlékezzünk vissza, hogy épen most 28 éve az ő szavára puskák ropogtak, ágyuk dörögtek. (Viharos éljenzés.) és ő a vitéz komáromi őrsereg élén utolsó nagy diadalát vivta ki a magyar fegyvereknek, mely fényt vetett azon nagyszerü eseményekre, melyek a magyar nemzet életképességét oly fényesen bebizonyitották s nagyrészben azt okozták, hogy minden szabadságszerető nép testvéri kezet nyujtsvelünk még most is. (Éljen.) Azt hiszem tehát, hogy a népgyülés átalános kivánságának felelek meg, midőn felkérem Miklós Gyula és Sztupa György képviselő urakat, meg Hermann Otto urat, hogy Klapka tábornokot a népgyülés nevében hivják meg s kérjék fel, hogy bennünket a keleti kérdés mostani állásáról felvilágosatani sziveskedjék. (Éljen.)

Pulszky beszéde után *Királyi Pál* lépett az emelvényre. Beszédének foglalatja a következő volt:

Három hó óta dul már e vad háboru, mely monarchiánk állami érdekeit veszélyezteti. Mig a törvényhozás együtt volt, a polgárok bizalommal tekintettek arra, hogy a kormánynyal egyetértve az ország békéje, biztonsága, jóléte és az állam igaz érdekei fölött őrködni fog. De e hó kezdetétől a törvényhozás elnapoltatott; a harcztéren pedig e pár hét alatt oly fenyegető fordulatok következtek be, melyek Európát fellármázták, Magyarországot pedig a legnagyobb aggodalomban tartják.

Közönnyel nézhetjük-e mi azon tényeket, hogy az Al-Dunán átkelt orosz hadsereg nemcsak megszállja Bolgárország földét, de ott oly politikai szerveződésnek veti meg alapját, mely ott nemcsak a mohamedán uralmat forgatja fel, hanem a pánszlávismusnak is oly fészket csinál, mely a magyar nemzet lételét s állami existentiáját fenyegeti. (Helyeslés.) Maradhatunk-e megilletődés nélkül azon kegyetlenkedésekkel szemben, melyeket az oroszok a védtelenek irányában elkövetnek, vagy megengedik, hogy a bolgárok elkövessék.

Korszakunkban voltak háboruk, s tudjuk, hogy a háboru nem igen veszi tekintetbe a kimélet, vagy illem törvényeit, s az egyéni tulajdon szentségét sem tartja mindenek fölött tiszteletben; mert ez a háboruban nem is lehet. De hallatlan az a mai korban, hogy egy rendezett hadsereg csecsemőkön, gyermekeken, asszonyokon s tehetetlen aggokon kegyetlenkedjék; (Zugás), hogy ezeket kinozza, megcsonkitsa, égesse, gyilkolja. A háboru ily alakban nem háboru többé állam és állam közt, hanem fajgyilkolás, mely meggyalázza századunk humanus jellegét, és megbélyegzi a népeket, melyek megtürik, megengedik, hogy ily undoritó tettek büntetlenül elkövettessenek. (Helyeslés.)

Polgártársaink, kik e gyülést egybe hivták, azon nézeten voltak, hogy mi, kik a tűzhöz legközelebb állunk, e szörnytettek láttára nem maradhatunk nyugodtan, hogy szükséges, mikép a magyar főváros mig egyrészt a magyar hazafias szempontból az orosz terjeszkedés ellen, tiltakozzék; másrészt erélyes kifejezést adjon méltó megbotránkozásának, azon minden humanitást nélkülöző szörnytettek ellenében, melyeket az orosz hadak elkövettek. Klapka tábornok jelenléte különösen kedvező alkalmat szolgáltatott erre: ő ott volt a helyszinén, nemcsak hallotta, de látta, a mik történtek s tapasztalatait fogja előadni. E tapasztalatok szolgáljanak alapul azon megállapodásokhoz, melyek a mai gyülés elé elfogadás végett be fognak terjesztetni. (Éljenzés.)

Eközben a küldöttség Klapkával, ki *Mogyoróssy* ezredes kiséretében jelent meg, megérkezett a gyülésre.

Klapka azonnal a szószékre lépett, s a hallgatóság csilapulni nem akaró éljenzései közt kezdé olvasni beszédét, mely egész terjedelmében a következőleg hangzik:

Tisztelt polgártársak!

E gyülés bizottságának megtisztelő felhivása folytán örömmel jelentem meg az önök körében, bár félek, hogy beszédem folyamában sokat kell ismételnem, a mit nyilvánosságra bocsátott közleményeimben és leveleimben már elmondottam. De komoly kérdéseket, minő az előttünk fekvő kérdés is, mely hazánk létével és jövőjével oly szorosan egybefügg, nem lehet elég gyakran megvilágitani, hogy az igazság teljes és tiszta ismeretére juthassunk.

Oroszország hatalmi terjeszkedése az Alduna környékén az osztrák- és magyar államférfiaknak kezdettől fogva sok aggodalomra adott okot. De addig, mig Oroszország kitüzött czélját csupán saját fegyvereivel törekedett elérni, a veszély nem volt oly fenyegető. Az osztrák-magyar monarchia ereje, mely Európa rokonszenvére számithatott, elégségesnek látszott arra, hogy az északi hatalom tulkapásainak gátot vessen. Mióta azonban Oroszország az összes délszláv népeket belevonta tervei körébe: mióta Cattaró öbleitől kezdve egész a Duna torkolatáig minden szlávfaj, sőt még Románia lakói is a Szentpétervárról hozzájuk érkező parancsokra hallgatnak; mióta e népek a czár legelső intésére készek felemelni karjokat, s haderejök az orosz hadsereg biztos elővédét képezi, s főleg a törökországi bonyodalmak kezdete óta öszszönszerüleg érzi minden magyar, hogy Törökország legyőzetése után ugyanezen romboló erők hatalmukat ellenünk, s az osztrák-magyar monarchia léte ellen fogják forditani. Az orosz irók ezt nyiltan bevallják és hirdetik.

Volt idő, midőn mi sem néztük közönnyel délszláv szomszédaink szomoru sorát és nyomorát, kikhez bennünket oly számos történelmi emlék és számos érdek fűzött. Volt idő, midőn jövőnkről egymás iránti barátságban gondoskodtunk, és annak biztositékát a közös haladás pályáján ismertük fel.

És valóban, ha valaki, bizonyára mi, a legközelebbi szomszédok voltunk hivatva arra, hogy a Balkán félsziget elmaradt népei között világosságot, müvelődést, a rendezett állapotok és a valódi polgári szabadság fogalmait terjeszszük. Uj kereskedelmi szerződések, élénkebb forgalom és mindenekelőtt alkalmas vasuti összeköttetés leginkább vezettek volna e czélhoz. Még két-három évi béke és a vasutak ki lettek volna épitve; Konstantinápoly, Salonik, Törökország belseje Bosznia és Szerbián át Budapesttel és Bécscsel vasuti vonalakkal lettek volna összekötve. Oroszország befolyása e humanitarius törekvésekkel szemben gyengült volna; hóditási pánszláv terveiről pedig örökre le kellett volna mondania. E veszélyt felismerték Pétervárott és hogy ezt megelőzzék, a rég idő óta készen volt aknákat fölrobbantva, jelt adtak a lázadásra Boszniában és Herczegovinában.

A lázadás sokáig elhuzódott, s mert a teljesen készületlen Törökország azt rögtön el nem fojthatta, ebből azt következtették, hogy Törökország életereje megvan törve. Ha ezt mások kétségbe vonták, ha Oroszország titkos üzelmeire történt utalás, a félhivatalos és szláv lapok rögtön előállattok s a hivatlan tanácsadót vagy megnyugtatni, vagy nevetségessé tenni igyekeztek. Csupán azok találtak hitelre, kik Törökország közeli halálát teli torokkal hirdették, s ezen állam létjogát a legcynikusabb módon kétségbe vonták.

A törökök győzelmes harczai Szerbiában, és később hatalmas erőkifejtésök a többi csatatéreken végre rábirták a diplomatiát annak felismerésére, hogy a beteg ember épen nem oly beteg, mint ezt sokan állitották és hogy mielőtt meghal még patakokban fog a vér fegyvere által folyni, mit megakadályozni az emberiség érdekében állott volna.

És miután a lázadás Herczegovinában és Boszniában elfojtatott, Szerbia békére kényszeritetett és Montenegró csak a legutóbbi időben érezte elleneinek hatalmas karját: látjuk, hogy Törökország ma győzelmesen küzd Ázsiában az orosz fegyverek ellen, s Európában meg nem törve harczol azokkal.

Birodalom, mely ily erő kifejtésre képes, hol a nép minden rétegében ily hazaszeretet és ragaszkodás az ősi valláshoz nyilvánul, — valóban nem számitható még a haldoklók sorába, bármily hiányos is legyen beligazgatási rendszere s bármily szüksége legyen társadalmi reformokra.

Ha Törökország oly gyenge volna, mint ezt folytonosan hirdetik, akkor az oroszokéak nem lett volna szükségök arra, hogy óriási haderejök mellett még az oly borzasztó kegyetlenségekkel felidézett bolgár lázadás két élü fegyveréhez is nyuljanak.

Nem, uraim! Törökország nem gyenge, tehetetlen állam, hanem hatalmas ország mely nem eléggé megbecsülhető szövetségesünk lehetett volna. Ha ez ország, mit nem akarunk hinni, legyőzetnék, vagy épen az európai államok sorából kitöröltetnék, akkor mi egyedül állanánk Oroszországal szemben, egyedül azon szláv világ ellenében, melyről Oroszországban ábrándoznak, s melynek üdvét és védelmót a czárság fogná képezni.

Tekintettel e helyzetre, az emlittetett, hogy ép azért kellene és minél előbb Boszniát és Herczegovinát elfoglalni, nehogy e tartományok is a muszka vagy szövetségeseinek kezeibe kerüljenek. De, uraim, mily jognál fogva törhetünk mi be egy szomszéd országba, a melylyel békében élünk, és mi történnék akkor, ha a bosnyák nép és az ott lévő török katonaság, a mi nemcsak valószinü, de bizonyos, a tervezett occupatiónak ellenállana? Mi lenne ennek következése? Egyszerüen az, hogy akarva nem akarva mint muszka szövetségesek a háboruba belerántatnánk, és hogy ennek folytán alkalmasint Boszniában is, és pedig a magyar-osztrák zászlók árnyéka alatt, ép azon kegyetlenségek követtetnének el, a melyek ellen mai gyülésünkben oly hangos óvást teszünk. Az efféle politika nem válnék haszuára érdekeinknek és bizonyára tönkretenné a közös monarchia moralis és politikai tekintélyét.

A dolgok azonban, szerencsére, nem ugy állanak, hogy Törökország legyőzetésétől, bármily erőfeszitéseket tegyen is Oroszország, a legközelebbi jövőben tartanunk kellene.

Ismétlem: A török hadsereg győzelmesen került ki Ázsiában a harczból és a mig az oroszok kénytelenek voltak a határokon át visszavonulni, a török csapatok a kaukázusi partok mentén tekintélyes orosz területeket foglaltak el. Itt tehát a mérleg Törökország előnyére hajlik.

Nem ily kedvezően állanak a dolgok az európai harcztéren. Hiányos intézkedések lehetővé tették itt az orosz hadvezérletnek, hogy mélyen behatolhasson Bulgária belsejébe, sőt a Balkánon is keresztül nyomuljon.

De azóta a törökök Bulgáriában is összpontositották erejüket. Döntő csaták még nem vivattak; a török haderő még érintetlen és valószinü, hogy daczára az oroszok kétségtelen számbeli tulsulyának, a törökök elkeseredett hősiessége ezen harcztéren is fordulatot ad a jelenlegi helyzetnek.

Minden oldalról megtámadva, s mindenkitől elhagyatva, a törökök saját létükért a harczok legszentebbikét küzdik. Ily harczok végeredményét senki sem láthatja előre.

Azt azonban biztosan meglehet jövendölni, hogy ha Oroszország ugy, mint eddig, ezután is a keresztény népséget gyilkosságra, gyujtogatásra és a muzulmánok kiirtására fogja uszitani, és főleg ha ezen öldöklések a gzrög-török tartományokban és Albániában is utánzásra találnak, a legborzasztóbb bosszunak lesznek kétségkivül kitéve a törökországi keresztyének, kiknek sorsát ez esetben a világ semmiféle hatalma sem tudná megjavitni.

Ily kilátások nyilnak meg szemeink előtt; ezek ama fennen hirdetett humanismusnak következményei, melyet Oroszország irt zászlajára, a mely, fájdalom, Európában oly sok oldalról nyert biztatást és elismerést.

Nekünk, t. polgártársak, kik rokonszenvvel viseltetünk a törökök iránt, e szomorú helyzettel szemben kötelességünk szavunkat oly hangon, a mint csak képesek vagyunk, fölemelni az ellen, hogy a Balkán félszigeten Oroszország ne teremtsen oly állapotokat, melyek a lezajlott harcz után a vérző sebek gyógyulását és az ottani társadalmi és politikai viszonyok helyreállitását lehetetlenné tennék.

Állást kell tehát foglalni kormányunknak, választani a muszka vagy az angol szövetség közt. Más választás nincs, mert e perczben e két politikai áramlat dönt Európa jövője felett. Az angol politika, ellenállva a pánszláv mozgalomnak és Muszkaország hóditási vágyainak, fön akarja tartani az európai egyensuly érdekében a török birodalom integritását. A muszka birodalom saját fölbomlásán működik. Kormányunknak és nekünk választani kell. Nekünk e választás nem nehéz, ha magyarok akarunk maradni; de a kormánynak szint oly könnyü e választás, ha fenn akarja tartani a közös monarchia hatalmát és missióját.

Örömmel hozzá járulok ennélfogva a t. gyülést azon nézetéhez, hogy a Törökországban folyó rombolások az emberiség s főleg hazánk érdekében mielőbb meggátoltassanak!"

Klapka szavait a jelenvoltak feszült figyelemmel hallgatták. A jelentősebb helyeken zajos éljenzésben tört ki a tömeg, s midőn a tábornok szavait bevégezte, vége-hossza nem volt a tetszészajnak, kendőlobogtatásnak és éljenzésnek. Látható lag megnyugtatást keltettek a beszéd azon részei, hol a tábornok azt fejtegette, hogy a törökök ügye még korántsem áll oly roszszul, a mint bizonyos körökből hiresztelik, s általában remény van arra, hogy tapintatos és óvatos vezetés mellett a hadiszerencsét részükre hóditják.

Az utolsó szónok Helfy Ignácz volt, ki a gyülés által megszavazandó határozati javaslatokat terjesztette elő.

Példátlan eset a történelemben az, ugymondá Helfy, a minek Európa szemtanuja. A történelemben számos példája van feljegyezve annak, hogy a népek háboruba keveredtek egymással, volt példa arra, hogy valamely hatalom egy szabadságért küzdő népnek segélyére ment; sőt volt eset arra is (fájdalom épen nálunk), hogy egy idegen hatalom egy szabadságáért és függetlenségéért küzdő népre rátört, csupán azért, hogy azt e törekvéseiben megakadályozza.

De hogy egy hatalom rátörjön egy más államra azon ürügy alatt, hogy lakósai egy részét fel akarja szabaditani, akkor, mikor e lakósság nem kéri a felszabaditást, mikor e lakósságnak az ország fejedelme saját jószántából oly szabadelvü alkotmányt adott, melyről az a lakósság még álmodni sem mert volna, — erre nincs példa a világtörténelemben.

Még példátlanabb a mód, melylyel e háboru folytattatik. Csak a reggeli lapok közleményeire hivatkozik. (Felolvassa a „Hon" mai bécsi táviratát.) Ő is azt kérdi, vajjon Európa nyugodtan akarja-e elnézni ez iszonyatosságokat. Zajos ellenmondások.) Igen, Európa e háboru ilyetén folytatását nem nézheti tovább nyugodtan, nem nézhetjük ezt különösen mi, kiknek azonkivül még saját legközelebb való érdekeink is forognak koczkán. Az marad fönn csupán kérdésül, mikép kell jen véget vetni a dolgok ilyetén folyásának. (Felkiáltások: Fegyverrel! A zaj miatt a szónok szava nem hallható.)

A magyaroknak Törökország iránti rokonszenvét ismeri Európa, de nem kell feledni, hogy a nemzetek sorsát nem rokon- vagy ellenszenvek szerint kell eldönteni. Ez oly kérdés, melyben a nemzet létérdekei kell hogy a döntők legyenek. Törökország fönnmaradását érdekeink kivánják, azt tehát követelnünk kell minden áron. A másik a mit követelnünk kell, az, hogy az orosz hóditó politikának utja legyen állva. Követelnünk kell a kormánytól, hogy ezt a kettőt minden rendelkezésére álló eszközzel, ha kell: hatalom szóval, ha az nem használ: ágyuszóval is eszközölje ki. (Vikaros éljenzés.)

Az orosz hóditás megállitására egyetlen eszköz a török birodalom integritásának föntartása. E mellett azonban emlegetnek más eszközöket is, ilyen az, a mit „parallel-occupatiónak neveznek, (Zaj: Nem kell! Egy hang: Hunczut volt, a ki kitalálta.) Ez azonban a rablott zsákmányban való osztozkodás lenne, a melyet a magyar nemzet indignatióval utasit vissza. (Éljen!)

Tudtára kell adnunk a kormánynak azt, hogy a magyar nemzet minden áldozatra kész, hogy az orosz hóditás megakadályoztassék. Vannak, ugymond, a kik ennél tovább akarnának menni, a kik azt követelik, hogy az osztrák-magyar monarchia jelentse ki az orosznak, mikép soha semmi körülmények közt nem fogja türni, hogy a Balkán-félszigeten terjeszkedjék. (Élénk helyeslés.) A kik azt hiszik, hogy véget kell vetni minden diplomatizálásnak és késedelmezésnek, (Ugy van!) s utasitani kell a kormányt, hogy most rögtön üzenje meg a hadat az oroszoknak. (Helyeslés). Szóló nem habozik kijelenteni, hogy ilyen utasitás adásért, akár kitől, személytől, párttól vagy népgyüléstől eredjen az, ő felelősséget soha nem vállalna. A nemzet nem tehet többet,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

minthogy tudtára adja a kormánynak és az illetékes köröknek, hogy az itt hangoztatott ügyet oly szentnek és oly érdekében fekvőnek tekinti, hogy azért minden perczben kész életet, vért és vagyont áldozni. (Helyeslés.) De tudtára kell adni azt is, hogy a mily lelkesedéssel viseltetik a nemzet most a szent ügy iránt, ép oly elkeseredés töltendi el lelkét, ha a kedvező pillanat elszalasztatik, s az állam bajba, veszedelembe keveredik. Emlékeztet a párisiak sorsára, kik 1871-ben egyhangulag kikiáltották, hogy: *a Berlin!* és eljutottak — *Sedánba.* Ily Sedanért ő nem vállalna felelősséget. A háboruhoz nem csak hadsereg kell, hanem az európai viszonyok, áramlatok ismeretei is, s azért még egyszer hangsulyozza, hogy óvakodjék a gyülés olyan határozatot hozni, mely az elhamarkodás bélyegét viselné magán.

Ajánlja elfogadásra a következő határozatokat:

„A népgyülés kifejezi megbotránkozását a vérlázitó kegyetlenségek fölött, melyek Bolgárországban az oroszok által a békés polgárokon elkövettetnek s a mohamedán lakosságot kiirtással fenyegetik.

A népgyülés Oroszország hatalmának terjeszkedését Magyarország és Ausztria érdekeivel összeférhetetlennek nyilatkoztatja.

Elhatározza tehát a népgyülés küldöttségileg felkérni a kormányt:

hogy ezen, a népjog és humanitás elveivel ellenkező hadviseleti mód megszüntetésére hasson; s

hogy az osztrák-magyar monarchia érdekeit, az orosz terjeszkedési politikával szemben, kellő időben, minden rendelkezésére álló eszközökkel érvényesitse."

E határozatok egyhangulag elfogadtattak, s erre a gyülést az elnök feloszlatta.

Egészségügy.

Kolozsvár népesedésének akadályai és javaslatok ezek elháritására.

I.

Általánosságok.

Kolozsvár a közelmult években a polgári és társadalmi élet keretében annyi üdvöst és czélszerűt létesitett, annyi nagyot szépet és hasznost kezdeményezett, az emberi jólét oly számos tényezőjének vetette meg alapját: miként meg vagyok győződve, egy parányit sem tulozok, midőn kimondom: hogy századok mulasztását ütötte helyre, sőt önmegtagadással érzékeny áldozatokat hozott e város leendő polgárai jólétének, a jövő nemzedékek anyagi s szellemi felvirágzásának czéljára; melyekért a méltó elismerés illeti meg a lakosság egész zömét. Büszke önérzettel tekinthetnek a vezetők, a város képviselői és tanácsa kezdett vagy bevégzett müveikre. E nehány év közigazgatási jegyzőkönyvei nem lesznek szegények aranylapokban.

Azonban a hátramaradás nagyobb volt, semminthogy a hézagokat egy emberélet bármennyire megfeszitett munkássága ki birná egyenliteni. A „munka után nyugalom" édes szavakat hangoztatnunk nékünk, a jelenben élőknek legfeljebb csak annyiban adatott meg, amennyiben azokat a jól betöltött munkakörük közben lefutott életéveik végén egyesek elmondhatják; de az összesre nézve a munkának nem lesz vége, a nyugalom el nem fog következni.

Annak biztos öntudatával hajthatjuk azonban fejünket le, hogy utódaink nyomunkban fognak járni; mert az ösztönzést, a jó példát tőlünk ez irányban nyerték.

És minthogy — meg vagyok győződve — ez igy van: nem habozom gyenge szavaimat javaslataimmal fölemelni, mivel nem tartok tőle, hogy szavam pusztában hangzanék el, mert nem puszta ez, de termékeny talaj, melyben mig a gyomot szorgalmas kezek irtják, az elültetett hasznos növény a folytonos részvét harmatától üditve gazdagon emelkedik a szellem hazája felé!

Jó kertészek itt az atyák, kik oltják a gyümölcsfát, pedig tudják hogy az nem nekik terem; hálásak s előre iátók lesznek a fiak, kik ápolandják azokat a maguk és utódaik számára.

Tény, hogy a polgárisodás üdvös intézményeit nem csak részben a magunk, hanem inkább a jövendőbeli emberiség földi boldogságának, tökélyesbülésének s üdvének előmozditására alkotjuk; mi tehát itt az első feltétel, a legelső kellék? A felelet mindenki előtt nyiltan áll: az emberiség létele: az, hogy emberek, polgárok legyenek.

És mégis, — különös — sokféle alkotásaink közepett azok látszanak figyelmen kivül maradni, épen azok nagy és nevezetes része van elhanyagolva, melyek az embert, mint egyént ápolják, és ennek különösen életrehozatalát, valamint abban állandó és tartós megmaradását törekesznek biztositani.

Például nálunk Kolozsvárt az egyének élete csak annyiban van védve, mennyiben a törvény közbiztonság tekintetéből a polgárok életét a megtámadók megtorlása által védi, de közigazgatási és társadalmi tekintetben tudtommal alig tudnánk valamit e téren fölmutatni az árvaházon kivül.

Ezen okból időszerűnek vélem egyrészt a lakosság szaporodását gátló körülményekre rámutatni: másrészt az élet épen tartására szolgáló intézmények vagy intézetek létesitését avagy javitását, nemkülönben azokra módozatokat ajánlani.

Nem azért, mintha nem tudnám, miszerint közügyeink érdemes vezetői, valamint városunk értelmisége előtt ezek szükségessége koronként, alkalomszerűleg föl ne merült volna: hanem, mivel mint orvosnak, talán inkább szemembe ötlöttek a e téren létező hiányok; s hivatásomnál fogva több alkalmam volt tüzetesen elmélkedni a lehető javitások módozatai felett.

Az államnak illetőleg, a társadalomnak az egyedek életét védő s ápoló kötelezettsége már az élet csirájában kezdődik. Még mielőtt az egyed mint önálló egyén megjelennék a társadalomban, azt már ápolni, dédelgetni kell, ha azt akarja a társadalom, hogy a lakosság számát legalább csökkenés nélkül fentartsa. És pedig erre annál nagyobb mérvben kell törekednie, minél miveltebb a társadalom; mert épen a miveltség magasságának bizonyos foka feltételezi ebbeli viszonylagos kötelezettségét a társadalomnak, mivel a miveltség emelkedésével egyenes arányban szaporodnak, az emberek egészségét, életét megtámadó, megsemmisitő hatányok.

Idézhetünk ezen állitás igazságának bizonyitására nehány példát, melyek naponta szemeink előtt levén, mindenki előtt esmeretesek. Igy minél miveltebb az állam, annál többféle, egész az életfeltétel fontosságáig fokozódott olyatén igényei vannak a polgároknak, melyek a kevésbbé előhaladott társadalom egyéniségei előtt teljesen esmeretlenek: következőleg gondoskodnia kell a társadalomnak azon igények kielégittetéséről; különben szükséget, nélkülözést szenvednek a társadalom tagjai; már pedig a nélkülözés vajmi mostoha ápoló! — Minél népesebb valamely város, annál tömöttebben kénytelenek az emberek együtt lakni; minek következtében, a mindenféle elkerülhetetlen tisztátalanság és ártalmas légnemek miatt megromlik a levegő; intézkednie kell tehát a községnek a levegő tisztitása és javitása iránt. Minél fejlettebb a gyáripar, annál több oldalról fenyegetik a foglalkozók egészségét s életét a feldolgozandó anyagok, a kifejlődő mérges melléktermékek, a gepek, s a gőz óriási ereje, melyek ellensulyozására a legerélyesebb rendőri s közegészségügyi rendszabályok fenntartására van utalva a községi hatóság sat.

Átalában két fő korszakra oszthatjuk föl azt az időt, melyben az állam és társadalom polgárai életéről gondoskodni tartozik. Egyik az élet csirájától a születésig — másik a születéstől a halálig terjed. Az első a magzatkort foglalja magában, a második a csecsemő-gyermek- ifju- és férfikorral foglalkozik. Az elsőben a létrejöhetés akadályainak elháritása lép előtérbe; mig a másodikban az élet megóvása a főfeladat.

Az első korszakban az emberi, illetőleg magzati élet ellen irányult kinövések, raffinirozott bünök ellensulyozása s ha lehetne, kiirtása nem kis gondot adott és ad mindig az államférfiaknak a jogtudósoknak és a vallás férfiainak. Nem különben társadalmi és humanistikus uton többfélekép igyekeztek már az emberek különböző korszakokben különféle intézmények által utját állani emez az emberiség életfája gyökerén rágódó mételynek. De meg kell vallanunk, mindeddig kevés sikerrel.

A lelenczházaknak, például, az lett volna feladatuk, hogy azon anyákat, kiknek a társadalmi viszonyokon, legtöbbször téves, ugynevezett erényes nézeteken alapuló megszégyenités miatt erkölcsi lehetetlenség magzataikkal a világ elébe kilépniök, megmentsék ezen kényszerhelyzettől, melyben gyermeköket meggyilkolni legyenek kénytelenek a természet az anyai szeretet szent és örök törvényei ellenére, az emberek által alkotott törvények s bevett szokások értelmében. Hogy a siker nem teljesen felelt meg a várakozásnak, tudjuk.

A hiba — nézetem szerint — abban rejlik, hogy az emberiség a javitásnak mindez ideig nem azon utját választotta, mely az óhajtott czélhoz biztosan s egyenesen elvezetne.

Nem a bünösök üldözése lenne itt a feladat, hanem annak eszközlése, hogy bünösök ne legyenek, ne lehessenek.

Nem a természeti hajlamokat kell csak egyoldalulag, a polgári intézmények keretébe szoritani igyekezni: hanem ellenkezőleg a polgári és társadalmi viszonyokat kell a természet örök és változhatatlan törvényeinek alárendelni. Mert a természet nem kérdi, melyiket nevezzük mi törvényes vagy törvénytelen gyereknek, melyik szülőre sütjük mi a szégyen bélyegét s melyiket tetszik megajándékoznunk a polgári elismerés koszorujával azok közül, kik a természettől egyenlően rájok parancsolt utat, egyenlő érzelmek s szenvedélyektől vezérelve, egyformán követték.

Hanem a természet halad a maga utján, annyi egyént hiv lételre, a mennyit örök törvényei kiszabtak. Az aztán a mi feladatunk, hogy az ész segélyével megóvjuk a szintén gondolkodó észszel megáldott anyákat a gyilkosság bünébe süllyedéstől s viszont a polgárisodás áldozatait az ártatlan magzatokat a megsemmisittetéstől; mi által kétségtelenül szebb, lélekemelőbb s megnyugtatóbb feladatot teljesitenénk, mintsem midőn a bünösöket büntetjük.

Azonban az érintett, ez idő szerint fenálló s már sokáig nem tartható viszonyok szabályozása és czélszerüsitése állami, társadalmi és vallás-erkölcsi szervezeteinkre mélyen ható átalakitásokat tételezvén föl: az eszmék majdan odafejlődése után a törvényhozások feladata lesz. Egyes városok, sőt országrészek is e tekintetben mitsem tehethetnek. Szóval az első korszak körünkön kivül esik, ugyanazért megelégedve ennyivel, a menynyire megemlitettem, áttérek a másodikra, mely a születésnél veszi kezdetét.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. julius 28.

— **A „Kolozsvári Dalkör"** rendes havi társas estélyét f. é. aug. hó 1-én a „Stadler" kertben tartja meg, miről a működő — valamint az érdeklődő pártoló tag urakat értesiti — a gazda.

— **Steinacker Ede** képviselő e hó 22-én tartotta Beszterczén beszámoló beszédét. A jelenlevők figyelemmel hallgatták a másfél óráig tartó beszédet, s a képviselőnek egyhangulag köszönetet és bizalmat szavaztak. Ennek megtörténte után Budacker lelkész inditványa folytán a beszterczei választók „Szász néppárttá" alakultak.

— **Nyilvános köszönet.** A brassói kereskedelmi- s ipar-kamara, a kolozsvári nőegylet javára az őszön rendezendő régiségi műtárlat létesitésének előmozditására nemcsak bizottságot nevezvén ki, elnöke Fabricius ur vezérlete mellett, de e czélra 100 frtot is szavazván meg; kedves kötelességet teljesitek, midőn a tisztelt kamarának nyilvános köszönetet mondok ezen követésre méltó szép hazafiui s emberbaráti változatért. Gernyeszegen, 1877. jul. 25. Özv. gr. *Teleki Domokosné,* gr. *Teleki Irma,* a kolozsvári nőegylet elnöke.

— **Polatsek Linka** k. a., ki Váradon egy szinikisérletben mutatta be tehetségét a szinpadon, mint a „Szabadság" biztos forrásból értesül, szerződtetett a kolozsvári nemzeti szintársulathoz. Kivánjuk, hogy szorgalom és tanulmány segélyével sikerüljön neki czélt érni a világot jelentő deszkákon, melyekre lépni hivatást érez magában.

— **Az akadámia,** mint tudva van, az idén nem adta ki a Karácsonyi-dijat, de a beérkezett pályamüvek közül a „Sophonisbe" czimű szomorú játékot különösen kiemelte. Akkoriban báró Kemény Endrének tulajdonitották e müvet. A „M. Hiradó" biztos értesülése szerint Sophonisbét Horovicz Lipót nagyváradi segédlelkész irta s a nemzeti szinházban valószinűen szinre is kerül.

— **A Csereerdő** tájékán készült katonai strategiai földmunkálatok ásása alkalmával az ott dolgozó katonák érdekes régiséget találtak: egy pár igen régi vas sarkantyu ez, rendkivül nagy ivvel és tallérnyinál nagyobb csillagalaku taréjjal. Az érdekes régiség, mint az „Erd. H." irja, a marosvásárhelyi tanácsházhoz adatott be s az rövid időn vagy a muzeum vagy a Teleki-téka régiségtárába fog beküldetni.

— **M.-Bándon** e hó 25-én nagy égés volt, mely alkalommal a tüzoltók dicséretes erélyt fejtettek ki.

— **Jókai Mór,** kinek termékeny tolla igazi örökmozdony, füredi nyaralójában uj regény irásába fogott. Ez az I. Napoleon idejében fog játszani s az akkori politikai és társadalmi viszonyokat festi hazánkban. Mint mondják, sok érdekes történeti adattal rendelkezik hozzá.

— **A zágrábi** olaszokhoz, valamint az „Agramer Ztg."-hoz a „Trieszt-Istriai bizottságnak" egy a „bizottság titkos nyomdájában" nyomatott s Triestben juliusban kelt felhivása érkezett, mely a triesti lakosságot az idegen uralom járma alóli felszabaditásra szólitja fel. A felhivás javasolja, hogy e czélból határozzanak bizonyos napot.

— **Planián István** pasa ő exciája vezérkari orvos, a cs. ottomán sereg legfelsőbb egészségügyi tanácsának tagja, a főváros falai közt időz; kormánya által megbizatott, hogy az ottomán hadsereg *részére orvosokat és gyógyszerészeket* szerződtessen. Fordulhatni az ottomán főconsulatushoz (Budapest, őszutcza 14 sz.) vasárnapot kivéve mindennap d. u. 3 és 4½ óra közt.

— **Értesités.** A zilahi ref. tanoda előljárósága, az ugy nevezett Balog Pál féle-alap kamatjaiból az 1877—78 ik tanévben 16, — esetleg több-növendéket is — a felgyimnasiumban egyénenként 50, — az algyimnásiumot pótló polgári iskolában 30 frtjával segélyezni elhatározván, ezen segélyre folyamodhatnak „magyar nemzetiségü, ev ref. vallásu, jó erkölcsü szegény növendékek". — A folyamodványok a község előljáróságától kiállitott szegénységi s tanodai bizonyitványnyal, — melyben az átalános osztályzat legalább „jeles" legyen, — felszerelve f. é. Augusztus 20-áig alulirthoz beadandók. — Zilah 1877. julius 24. Kerekes Sándor ig. tanár.

— **Az országos képtár albuma.** A képzőművészeti társulat által fenti cimen kibocsátott albumnak 1877. évre szóló műlapjai már megjelentek. A metszetek egytől egyig sikerültek. Az első Glovan Antonio Belfrattio „Madonnája a Krisztus képpel" Büchol metszésében, melynek eredeti olajképe az országos képtárban látható; a második Gabriel Metsu „Arckép átadása", melyet Rauscher K. metszett ki igen sikerülten, eredetije szintén az országos képtárban van meg; — a harmadik Rubens „Saját arczképe", melynek metszését Lindner J. készitette; — a metszvény eredetije a „Belvedere"-ben szemlélhető; a negyedik Krafft „Zrinyi kirohanása Szigetvárból", melynek eredetije a közönség előtt legismeretesebb a nemzeti muzeumból, a metszetet Stöber F. készitette; végre az ötödik Kaulbach „Tell"-je, melynek eredetije a bajor király tulajdona; a metszetet Erdmann Martin végezte, Rabb müncheni tanár vezetése alatt. Az albumra még folyton elő lehet fizetni, füzetenkint 5 frtjával az orsz. magyar képzőművészeti társulatnál Budapesten. A megrendelések az orsz. képtár albuma 3 év alatt kiadandó összesen 12 lapból álló 3 külön füzetére történnek olykép, hogy a füzetenkint járó 5 forint a füzet átvételekor fizetendő.

— **A sikkasztások.** A „Zemplén"-ben a következő szomoru sorokat találjuk: *Az* erkölcsi sülyedésnek egyik jelenként jegyezhetjük föl azon körülményt, hogy alig egy év folyamán megyénkből 7 postakezelő állott sikkasztás vádja miatt a fenyitő törvényszék előtt. Közelebb a legenye-mihályii postakezelő tisztet tartóztatták le 800 s egynehány forintnak elsikkasztása folytán, mely összeget hosszabb idő óta, apródonként költött el. Ez oly gyakran felmerülő bünesetek okát — valljuk meg — nagy részt azon körülményben is rejlik, hogy rendkivül szegényesen dijazzák a kezelő személyzetet; fizetésök sokszor egy irnok fizetését sem haladja meg, ugy, hogy családos embernek abból tiszteségesen megélni csaknem lehetetlen.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczok árai.

— **Szamosujvári** piaczi árak 1877. juli hó 27. Egy hectoliter tisztabuza 10 frt kr, egy hectoliter elegybuza 6 frt 20 kr, egy hectoliter rozs 5 frt 80 kr, egy hectoliter törökbuza 4 frt 80 kr, egy hectoliter zab 2 frt 90 kr, 100 kilogramm széna kötve 3 frt 60 kr, 100 kilogramm széna kötetlen 2 frt 60 kr, 100 kilogram-alomszalma — frt 75 kr, 100 kilogramm zsupszalma frt 80 kr, egy köbméter fa usztatott — frt — kr, egy köbméter fa száraz 4 frt — egy kilogramm marhahus 38 kr, egy kilogramm disznózsir 1 frt 05 kr, egy hectoliter pityóka 3 frt 50 kr, egy liter borsó 12 kr, egy liter lencse 12 kr, egy liter paszuly 12 kr, egy kilogramm konyhaliszt 21 kr, egy kilogramm hagyma 15 kr, egy kilogramm fokhagyma 24 kr.

— **A n.-enyedi** piacz árai 1877. jul. hó 26-ról. 1 hectoliter tisztabuza 8 frt — kr, rozs 5 frt 25 kr, törökbuza 5 frt 50 kr elegybuza 7 frt 50 kr, zab 4 frt 20 kr, árpa — frt — kr, 100 kilogram széna kötve 2 frt 80 kr, kötetlen 2 frt 30 kr, alomszalma 1 frt — kr zsupszalma 1 frt 30 kr, egy köbméter fa kemény 2 frt 35 kr, lágy — frt —kr, egy kilogram marhahus 40 kr, konyhaliszt 22 kr, rizs 40 kr, egy liter gyöngykása 34 kr, borsó 12 kr, lencse 15 kr, paszuly 7 kr, köles 21 kr, pohánka — kr egy hectoliter burgonya 3 frt 50 kr,

— **A nagy-váradi** piaczon 1877. évi julius 23-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények- és élelemszereknek vásári árjegyzéke. 1 hectoliter tiszta buza 7 forint 78 kr, kétszeres buza 6 frt 75 kr, rozs 5 frt 78 kr. árpa 3 frt 72 kr, zab 2 frt 58 kr, tengeri 4 frt 50 kr, borsó 11 frt — kr, lencse 11 frt — kr, bab 6 frt 50 kr, köleskása 8 frt 50 kr, burgonya 3 frt 80 kr. 100 kilogramm kenyérliszt 21 frt — kr, széna 3 frt — kr, szalma 1 frt 50 kr, szalonna 73 frt 50 kr, 6 kilo zsupszalma — frt 12 kr, 150 dkgr. alomszalma 1 frt 5 kr, 1 köbméter tüzifa 4 frt — kr, 1 kilo marhahus — frt 48 krt öntött gyertya — frt 60 kr, lámpaolaj — frt 60 kr, egy liter ó-bor — frt 30 kr, uj-bor — frt 24 kr, pálinka — frt 20 kr, szilvapálinka — frt 54 kr, szesz — frt 33 kr, egy métermázsa kősó 10 frt 60 kr, nyers fagygyu 32 frt — kr, olvasztott faggyu 50 frt — kr, szappan 42 frt — kr, egy hectoliter ó bor 18 frt — kr, uj bor 15 frt — kr, mész 2 80 kr, kemény faszén 1 frt 20 kr, kendermag 8 frt 50 kr, köles 6 frt — kr, dió — frt — kr. repcze — frt — kr. mogyoró — frt — kr, aszszu szilva — frt — kr,

— **Deési** piacz árjegyzéke: julius 20-ról Egy hectoliter Tisztabuza 8 frt 40 kr, elegybuza 7 frt 20 kr, rozs 7 frt 65 kr, zab 2 frt 35 kr, 100 klg. széna 5 frt, 20 kr, alomszalma 2 frt 40 kr, zsupszalma 3 frt, 30 méter fa 2 frt, egykilog. marhahus 36 kr, konyhaliszt 16 kr, egy liter borsó 8 kr, lencse 14 kr, paszuly 6 kr, köles 14 kr, egy hectoliter burgonya 5 frt — kr, egy kilog. disznózsir 90 kr, hagyma 6 kr. fokhagyma — kr.

— **M.-Vásárhely** piaczárai julius 23-ról, 1877. egy hectoliter Tisztabuza 8 frt 50 kr, rozs 4 frt 75 kr, elegybuza 6 frt — kr, zab 3 frt — kr, 100 kgr. széna 2 frt 10 kr, alomszalma — frt 60 kr, zsupszalma — frt, 90— egy köbméter fa nem usztatott 3 frt 30 kr, usztatott 2 frt 44 kr, egy kgr. fagygyugyertya öntött 56 kr. nyujtott — frt 60 kr, marhahus 38 kr, konyhaliszt 16 kr, Rizs 32 kr, 1 liter gyöngykása 56 kr. borsó 18 kr, lencse 18 kr, paszuly 16 kr, köles 30 kr, egy hectol. burgonya 4 frt — kr, 100 kgr. savanyu káposzta — frt — kr, egy kgr. só kr. disznózsir — frt 90 kr, szinzsir 1 frt — kr, bors 1 frt — kr, hagyma 12 kr, fokhagyma 30 kr.

— **A sz.-régeni** piacz árjegyzéke jul. 27-ről: Egy hectoliter tisztabuza 9 frt — kr, elegybuza 6 frt 40 kr, rozs 5 frt 60, törökbuza 5 frt 50, zab 4 frt, —, paszuly — frt — kr, pityóka 6 frt — kr, Egy m. mázsa széna 2 frt 30 — egy kalangya szalma 1 frt — kr, — egy m. mázsa alomszalma 1 frt — kr, — egy m. mázsa szalonna 72 frt, — egy kilo disznózsir 1 frt 05 kr, egy m. mázsa turó 56 frt, — egy kiló disznóhus perzselt 48 kr, marhahus 36 kr, — 1 öl bükkfa 8 frt 50 kr, — 1 öl fenyőfa 7 frt 50 kr.

— **Beszterczei** piaczi árjegyzék 1877. julius 28-án: 1 hectoliter tisztabuza 7 frt. — kr, elegybuza 5 frt — kr, rozs 7 frt — kr, zab 3 frt — kr, törökbuza 5 frt 50 kr, paszuly — frt kr, pityóka — frt — kr, 1 liter borsó 12 kr, kilogram marhahus 28 kr, 100 kgr. széna 3 frt — kr, 1 kalangya zsupszalma 2 frt 40 kr alomszalma 1 frt 20 kr, egy köb méter kemény tüzifa 3 frt, 20 kr, rizs 36 kr, gyöngykása 35 kr, lencse 14 kr, köles 18 kr, burgonya frt — kr. kősó 9 kr, disznózsir 1 frt — kr, szinzsir 70 kr. bors 1 frt 04 kr. hagyma 3 kr, fokhagyma 8 kr.

A „KELET" magán-távirata.

Feladatott **Budapesten** julius 28. d. e. 10 ó. 55 p.
Érkezett Kolozsvárra julius 28. d. e. 11 ó. 15 p.

A Seik ül Islam letétetett, s helyébe Kali effendi neveztetett ki.

Mithád visszahivását a török követség is megerősiti.

Sulejman előhadát Karabunánál megverték az oroszok, tiz ágyut éesztett, Drinápolyba vonult. Az oroszok a Filippopol-drinápolyi úton Hoszkjőiig nyomultak előre.

Eddig huszezer orosz harczképtelenné lett.

Az oroszok felhagynak a Ruscsuk elleni rohammal, s rendszeresen ostromolják.

Az angol parlamentre az orosz kegyetlenségekről szolgáló okmányok előterjesztése a kormány érdekében kedvező hatást tett.

Az angol kormány a tábori tartalék ütegeket felszerelteti.

Ruscsuktól minden nap tiz-tizenkét vonat sebesültet visznek el az oroszok.

Távirati tudósitás a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről julius 26-áról.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	tól kr	ig frt	ig kr
Buza	bánsági	13	05	—	—
	tiszavidéki	11	80	—	—
	pestvidéki	12	55	—	—
	fehérmegyei	12	10	-	--
	bácskai				
Rozs	magyar	8	80	9	—
Árpa	takarmány	5	65	5	90
	maláta	6	10	6	65
Zab	magyar	6	50	6	—
Tengeri	bánsági	6	45	6	50
	másnemü	6	35	6	40
Repcze	káposzta	17	—	17	²/₈
	bánsági	16	⁷/₈	17	—
Köles	magyar	5	50	6	--
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitandó	—	—	—	—
„	Szept.—Oktre szállitan.	10	8	10	95
rozs	tavaszra szállitandó		—	—	
teng.	Májusra—junira szállit.	—	—	—	—
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	17	⁶/₈	17	⁷/₈
„	bánsági Jul. Aug. szállit.	17	⁵/₈	17	⁶/₈
S(ny.) zesz	100 liter százalékként.	31	—	31	½

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről.

Julius 27-én 5% Metaliques 62.60 frt. Kamat — — 5% Nemzeti kölcsön 67.40 frt. Arany járadék 114.50 1860-ki államkölcsön 74.85 Bankrészvények 797. Hitelrészvények 156.10— London 123.60 Ezüst 108.75 Cs. kir. arany: 5.92.— Napoleond'or 9,86. 100 mark német értékü 60.65

Urbéri kötvények: Magyarországi 74.75. Temesi 74.50 Erdélyi 73.50 Horvátországi 84.40

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

1877 junius 1. a sorozatban kihúzott

császári királyi osztrák

(275) (9—30)

1839-ki államsorsjegyek,

melyekre az 1877-ki september 1-én leendő húzáson nyereményeknek kell esniök.

1 egész 1839-ki állam-sorsjegy	950 ft.	1 egész, a legkisebb nyereményt kizárva	475 ft.
1 Ötöd " " "	180 ft.	1 Ötöd	95 ft.
Ez utóbbinak fele	95 ft.	Ez utóbbinak fele	50 ft.
1 negyede	50 ft.	1 negyede	25 ft.
1 tizede	20 ft.	1 tizede	12 ft.
1 húszada	10 ft.	1 húszada	6 ft.

Nyeremény húzás september 1-én, összesen nyolcz millió forintot meghaladó nyereménynyel.

Főnyeremény 280,000 forint!

Egyes szerencserészvények még be nem zárt sorsjegy- csoportokból 8—17 kihúzott sorozattal 10 és 20 forint havi részletfizetés mellett, melyeknek legkisebb nyereménye is be fog számittatni; ezekre nézve programmal ingyen és bérmentesen szolgálunk. Miután ily sorsjegyek fölemelt ár mellett is alig kaphatók, további áremelkedésök biztos kilátásban van, azért azok gyors megszerzését tanácsoljuk.

Nyitrai és társa, Bécs, Kärntnerstrasse 16, vas-ház.

Kolozsvártt kaphatók Stein Jánosnál.

(28) (79—*)

Gummi és hólyagból készült

óvszereket (Cottons) utánvétellel titoktartás igérete mellett, ducetjét 2 frtól 6 frtig, küld **J. N. Schmeidler** gummi gyáros **Bécsben**, VII. **Bezirk Stiftgasse Nr. 19.**

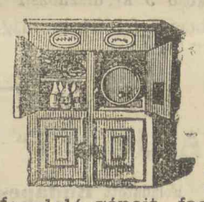

Mérnök **Bollinger Ferencz**

hordozható jégpinczék gyára

Bécsben,

ajánlja elismert legjobb szerkezetü és kitüntetett **hütő-készülékeit sör, viz, tej, vaj, nyers hús** hűtésére; **ételhúsitőket** háztartások számára, **fagylaló gépeit, fagylalt tartóit;** teljes **italmérési szerelvényeit, pezsgő csapjait** a legújabb szerkezet szerint. Képes árjegyzékekkel ingyen szolgál.

Megrendelések a főgyári telephez **Bécs, Wieden, Heumühlgasse 2 sz. a.** intézendők.

(107) (18—20)

(3—4)

Gummi-Fabricate.

Wasserdichte Regenröcke, fahrend, auf beiden Seiten zu tragen, braune Farbe, Herren- und Damen-Façon 100 110 121 131 141 Cent. lang fl. 6.50 7.— 7.50 8.— 8.50 per Stück. 4155

Weite Kutschir- oder Reit-Mäntel, hart, mit Kragen und Capuze 126 131 136 141 Cent. lang

fahrend gummirt fl. 12.50 13.— 13.50 14.50 weit fl. 15.75 16.50 17.— 18.—

Cavallerie- und Infanterie-Officiers-Mäntel, 121 Cent. 21 131 Ctm. fl. 22 141 Ctm. fl. 24; vorschriftsmäßig adjustirt fl. 3.50—4 mehr. **Diverse feinere Sorten Regenröcke** fl. 12—30.

Gummifamaschen für Fußgänger fl. 2.80—4 per Paar **Filial-Depot von Motschovan's franz. Sanit. u. Pumpliasche**, der einzigen Sanitätsflasche, die in Folge ihrer Vorzüglichen Construction den Kindern die Mutterbrust ersetzen kann, ferner für Erwachsene, denen sämmtlichen Kinde schon durch den einfachen Druck der Pumpe das Getränke die Nahrung gereicht wird. Preis per Stück fl. 1.— mit dem Sauger die Nahrung gereichen in 6 Größen à 70 kr., fl. 1, 1.20, 1.60, 1.75, 2, 2.50

Wasserdichte Bett-Einlagen für Kinder und Kranken

Brustschützer 40—80 kr. **Milchzieher** fl. 70, 90 und fl. 1.20. **Birutormilze Klyster- und Mutterspritzen** in 6 Größen fl. 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50. **Wundsyringen** Diet. fl. 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50. **Clysoirs zum Selbstgebrauch** mit Schlauch fl. 3.50 und fl. 4.

Luftgefüllte Kopfpolster fl. 3.50, fl. 5.80 **Halsbinde** fl. 5.50 bis fl. 8. **Spitzpolster, rund und eckig**, fl. 3.50 bis fl. 8. **Fußbrot de Chambres** fl. 1.25 bis fl. 6 **Reisekissen** fl. 3.50 bis fl. 4. **Urin-Kreppluten** für an Schwäche Leidende fl. 5 **Gummi-Ueberschuhe** für Damen und Herren **Priesnitz-Umschlag** für Hals u. Schultern fl. 1.40 **Parfum-Zerstäuber**, mit Ball 90 kr., mit Ball und Flasche fl. 1.80. **Praktische Gummi-Spielwaaren** und **Bälle** jeder Größe. **Gebrüder Gehrig's**, bekannte Berliner Wortbeta 1 Glasie und Hofliferanten. **elektromotorische Samml-Halsbänder für zahnende Kinder**, die das Zahnen schmerzlos fördern, Zahnkrämpfe, Fieber und Unruhe beseitigen, per Stück fl. 1, ebenfalls alle nebst jonst vorkommenden

Gummi-Specialitäten.

Theod. Wilh. Eisert in Wien, verl. Kärntnerstrasse 51.

Sämmtliche Aufträge prompt gegen Nachnahme.

Illustrirte Preislisten auf Verlangen franco.

(266)

Csodálatosak a természeti erők ha azokat helyesen felhasználjuk.

Bojtorjángyökér-esszenczia,

a legrégibb idők óta legjobb szer **mindennemű hajzásra nézve,** az általam eszközölt összpontositása óta a benne levő hajtermelő anyagoknak, feltünést okozó csodaszerré lőn, úgy hogy még 15 éves fiatal férfiak is **nehány nap alatt buja szakállt nyertek. Ennek bizonyitéka,** hogy felszólittattam, azon helyekre nézve, a hol a haj, vagy szőr kellemetlen, elővigyázatot ajánlani, mert a bekent helyeken, ha még soha sem is mutatkozott rajtok haj, vagy több éves kopaczság után, hatása biztos és meglepő gyors. Hajhullás ellen rögtön hat, még a „Wiener Medizinische Zeitung" is úgy nyilatkozik felőle, hogy a bojtorjángyökér-esszenczia legjobb minőségben csupán a termelőnél **Winkelmayer J.-nél** kapható.

Egy kis palaczk ára több nyelven levő használati utasitással 90 kr., postán küldéssel a göngyért 10 krral több.

Továbbá ugyanott mindenféle bojtorjángyökér készitmény valódi minőségben kapható: u. m. **bojtorjángyökér-kenőcs** és bojtorjángyökér-olaj, szép hajzás fenntartására, valamint a hajnak szép fény és jólállás kölcsönzésére. 1 tégely hajkenőcs ára 50 kr., 1 üveg olaj ára 40 kr. **Bojtorjángyökér-viaszkenőcs,** 1 darab 30 kr. **Bojtorjángyökér-brillantin** a szakáll ápolására, s annak lágyan és ruganyosan tartására, valamint szép alak eszközlésére, 1 tégely 40 kr. **Bojtorjángyökér-pödrő,** a bajusz felpödrésére, 1 tégely 20 kr. **Athénei-viz** (Eau-Athenienne), legjobb és legbiztosabb szer az alkalmatlan hajkorpa kiirtására, 1 üveg ára 50 kr. **Purgin,** tiszta növényi szer, szürkült haj, vagy szakáll eredeti színének visszaadására, minden ásványos vegyiték nélkül, tehát teljesen ártalmatlan, sem a körmöt, sem a bőrt nem fogja meg, s igen egyszerüen használható. 1 üveg ára 1 frt.— Szállításoknál csupán legalább 1 frtnyi (göngygyel együtt) megrendelésre lehet szolgálni.— Használati útasitá különféle nyelven minden czikkhez mellékelve van.

Központi szállitó-telep,

(281) hova minden irásbeli megrendelés intézendő, (2—5)

Winkelmeyer J.

Bécs, VI. Gumpendorferstrasse 159 és Stumpergasse 13.

Fióktelep: Hauptner H. fodrásznál **Bécsben,** Schottenring; a Gonzagagasse szegletén, **Pesten: Török H. J.-nél,** királyutcza 7. sz. alatt. **Kolozsvártt: Széky Miklós** gyógyszertárában Széchényi-tér.

Jegyzés. Valamint minden jeles gyártmány, úgy ennek is megkisértik a hamisitását, kéretik tehát vásárlás alkalmával határozottan **Winkelmayer valódi bojtorjángyökér-készitményeit** követelni.

A Diána-fürdői intézetben

minden időtájban igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott **porczellán és rézkádos melegfürdők,** ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal házhoz is vitetnek.

Ugyszintén a jó hatásu **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitünő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsi általi szállitásról is van gondoskodva. (78) (11—*)

A mit is ezennel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállitási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja

Kolozsvárt, 1877. **A Diána-fürdő igazgatósága.**

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt

kapható:

Egy az Isten.

Regény. Irta **Jókai Mór** A hat kötet ára 6 frt.

Döntvénytár.

Magyar kir. Curia semmitőszéki és legfőbb itélőszéki osztályának elvi jelentőségü határozatai.

Gyüjtötték: Dárday, Gallu és Zlinszky XVI. folyam. Ára 2 frt.

Tárgymutató

a döntvénytár (magyar kir. Curia semmitőszéki és legfőbb itélőszéki osztályának elvi jelentőségü határozatai) I—XV. folyamához.

Gyüjtötték: dr. Dárday, dr. Gallu és Zlinszky Imre. Kötve 3 frt 60 kr.

Gazdasági olvasmányok

minden rendü gyakorló és tanuló gazdák számára.

Összeállitották: Sporzon Pál és Ébner Sándor. Ára kötve 1 frt 20 kr.

A humanitás bálványa, vagy a szabadkőmüvesség positiv része.

Okmányok alapján Pachtler G. M. Ára a 2 kötetnek 3 frt.

Szemelvények görög remekirókból.

Gymnasiumok számára összeállitotta, magyarázó jegyzetekkel és szótárral ellátta Szamosi János. Ára 1 frt 20 kr.

Havasi rózsák.

Lyrai cyklus. Irta Versényi György. Ára 1 frt.

A Duna budapesti szakaszának szabályozása.

Irta dr. Hunfalvy János. Ára 1 frt 20 kr.

Róma alapitása és hőskora.

Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.

Nagy Lajos király uralkodása.

Hazai történetirók nyomán irta dr. Toldy László. Ára 40 kr.

Augustus római császár története.

Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.

Kereszt és félhold,

vagy a mórok Spanyolországban.

Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.

Nagy Konstantin császár.

Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.

Erdély aranykora.

Irta Áldor Imre. Ára 40 kr.

Értekezés

a pneumaticus gyógykezelésről, a légzőszervek bántalmainál.

Irta dr. Kun Zoltán. Ára 80 kr.

A Szathmármegyében tartott négy első protestáns zsinat végzései.

Magyar nyelvre forditotta s történelmi bevezetéssel ellátva. Kiadta Kiss Áron. Ára 50 kr.

Költemények.

Irta Várady Antal. Jutányos kiadás. Ára 60 kr.

100 gyermekjáték

leirását tartalmazó játékkönyv dalokkal.

Összegyüjté s szerzé Komjáthy György. Ára 1 frt.

Ugyanott kapható:

CSATATÉRKÉPEK

AZ

OROSZ-TÖRÖK

CSATATÉR

Europa és Azsiában.

20 krtól 9 frtig.

ZÁSZLÓCSKÁK

a hadtestek álláspontja megjelölésére négyféle szinben

(törököt, oroszt, Montenegrot és felkelő hercze-govczokat jelölve) darabja 1 kr. tuczetje 10 kr.

Továbbá ugyanott kaphatók:

KÁLLAY BÉNI. **A szerbek története.** I. kötet. Füzve 3 frt. 60 kr. Kötve 4 frt. 60 kr.

TOTH B. **Konstántinápolyi emlékek.** Ára 80 kr.

MARKUS ISTVÁN. **Törökországi képek.** Ára 2 frt. 50 kr.

B. HORVÁTH MIKLÓS. **Konstántinápoly, Törökország fővárosa.** Ára 1 frt.

BERNÁTH GÉZA. **Keletázsiai utazás.** Ára 1 frt. 50 kr.

(287) (1—3)

Eladó mag-búza.

Méltóságos Zeyk József úr **marosgombási gazdaságából,** augustus végén kezdve eladó: nagy gonddal tovább kezelt magnak való **Mokri és Victoria búza,** ára bármelyike Nagy-Enyeden feladva **hectoliterének 12 frt., zsák 60 kr.** eredeti pecsét alatt megy. A megrendeléshez árának fele melléklendő, többi utánvétel útján lesz fedezve. Megrendelés **tekintetes Sófalvi Sándor** tiszttartó urhoz intézendő, u. p. Nagy-Enyed.

(171) (16—100)

Betegek számára

Ezen meg ezren rontják meg egészségöket mértéktelen kicsapongás által. Ezek nemcsak szellemi de testi romlásunknak nézetek biztosan elébe, mi az emlékező tehetség eltompulása, gerincztájdalmak, a végtagok reszketése, nehézkes lélegzés stb. ütt-el igen világosan észrevehetővé válik. Az emlitetteken kivül a nemi szervek elgyengülése, a szemcsillogása, az idegek nagy ingerlékenysége mindmeganyi biztos jelei és következményeivel a nemi élet bűneinek. Világosan s mindenki által érthetően irja le e betegségeket dr. ERNSZT L. kitüő műve, az:

„Onsegély"

mely azonkivül, hogy a legkimeritőbben tárgyalja a kórokat, a legjobb és leghathatósabb tanácsokkal szolgál ily bajok elhárítására; miért is mindazon szerencsétlen—férfi és nő — betegeknek, kik ilyen bajokban szenvednek, melegen ajánlható.

E könyv (ára 2 frt.) minden könyvárusnál kapható, de a szerzőnél: Dr. ERNSZT L. hasonszenvi orvosnál is (lakik: Budapesten, kétsas-utcza 24. sz.) megrendelhető.

Sorsjegyek

(272) és (3—3)

kisorsolható értékpapirok

minden birtokosaihoz!

Miután utóbbi időkben a gracz—győri 6096 sorozatú, 5 számú és 4690 sorozatú, 9 számú sorsjegyek egyenként

ezüstben 75,000 forint

két főnyereményének szerencsés nyerőit **fölfedeztük,** s ez által öket az évek óta heverő pénz birtokába juttattuk, ajánljuk minden sorejegy- és kisorsolható értékpapir-birtokosnak, hogy a sorsjegyek utánnézése végett

Los-, Revisions- u. Nachschlage-Bureau.

Stadt, Kärntnerstrasse, 14, 1-ső emelet,

czimü irodánkhoz forduljon, **mert mindenféle sorsjegyek sok fő- és melléknyereményei még nincsenek felvéve, a pénz pedig a nyerők számára letétben hever.**

Az utánnézésért egy sorsjegy után 2 krt. számitunk, s levél melletti felelet esetében csak postabér kiadásunk megtérítését igényeljük, kérjük tehát megkereséseknél a megfelelő összeget levélbélyegekben mellékelni.

Az „Allg. Verlosungs-Zeitung" igazgatósága

Bécs, I. Kärntnerstrasse 14, 1-ső emelet.

MOLL Seidlitz-pora.

(8) (30—52)

Csak akkor valodi, ha minden doboz czimlapján a sas és az én sokszorositott czégem van jenyomva.

Büntető birósági itéletek ismételten constatálták czégem és védjegyem meghamisittatását, azért óva intem a közönséget az ilyen hamisitványok vásárlása ellen, minthogy azok csak ámitásra vannak számitva.

Egy lepecsételt eredeti doboz ára 1 frt. o. é.

Valódi minőségben kapható az x szel jelölt czégeknél.

Franczia borszesz sóval.

A legmegbizhatóbb önsegélyző szere a szenvedő emberiségnek minden belső és külső gyuladásnál a legtöbb betegség ellen, mindennemü sebesülések, fej-, fül- és fogfájás, régi sérvek és nyilt sebek, rákfekélyek, üszök, szemgyuladás, mindennemü qénulás és sérülés stb. stb. ellen.

Üvegekben használati utasitással együtt 30 kr. o. é.

Valódi minőségben a †-tel jelölt czégeknél.

Dorsch-halmáj-zsirolaj

Krohn M. és társá-tól **Bergenben** (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelemben előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi czélokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasitással együtt 1 frt. o. é.

Valódi minőségben a *-gal jelölt czégeknél.

Raktárak. **Kolozsvártt:** (x†*) **Valentini Ad.** gyógyszerész. (x*) **Wolff Ján.** gyógysz. (x*) **Dr. Hintz György,** gyógysz. (x*) **Széki** Miklós, gyógysz. **Beszterczén.** (x) Lang Károly, gyógysz. **Déésen.** (x†*) Krémer Samu **Déván.** (x) Lengyel György gyógysz. **Dicsőszent-Mártonban.** (x) Fischer Ede, gyógysz. **Szebenben.** (x*) Müller K. gyógysz. (x*) Thalmayer F. (x*) Reissenberger A. F. **Szászsebesen.** (x) Reinhardt J. C. **Szerdahelytt.** (x) Schimert F. gyógyszerész. **Zalatna.** (x) Mihelyes S. gyógyszerész urnál. **Segesvárt.** (x) Teutsch J. B. urnál. **Brassóba.** (x†*) Fabik Ede gyógyszerész urnál.

Pagliano-szörp,

egyenesen Florenczből hozatva, vértisztitó hatása miatt általánosan ismeretes, 1 üveg ára 1 frt.— 1 ládát 12 üveggel 10 frtnak postautalvány általi beküldése mellett, bérmentesen küld meg.

MOLL A., cs. k udvari szállitó Béosben, Tuchlauben 9 sz.

Az előpataki hajtó pezsgő-porok

magukban foglalják a hires előpataki gyógyforrások oldó vegy alkatrészeit.

Kitünő hatása van e poroknak a gyomorhurutban, csömörben, étvágytalanságban, gyomorpuffadásban, emésztési gyengeségben, mellégésben, máj- és lépdaganatban, epedugulás, sürüség és epekövek ellen, sárgaságban, sérvésben, szélkórban, viskórban, aranyérben, a vese húgyhólyag és húgycső hurutjaiban, vese- és húgykövek képződése ellen, az anyaméh idült takárjában, fehérfolyásban, szédülésben, fő- és mellhezi vértorlódásban.

E porok hatása tetemesen felülmulja a költséges **Karlsbadi só- és Seidlicz-porok hatását.** (256) (5—12)

ÁRA egy 12 adagot tartalmazó skatulának használati utasitással 80 kr.

Főraktár Brassóban: Száva Gerő gyógyszerésznél.

Azon urak, kik e porokból valamely községben raktárat kivánnak tartani 12 skatula meg rendelésnél 30% kedvezményben részesittetnek.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvártt

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.